ΑΠΟΦΑΣΗ ΤΟΥ ΠΡΩΤΟΔΙΚΕΙΟΥ (τρίτο τμήμα)
της 27ης Ιανουαρίου 2000 *

Στις συνεκδικαζόμενες υποθέσεις Τ-194/97 και Τ-83/98,

Eugénio Branco, Ld.ª, με έδρα τη Λισσαβώνα (Πορτογαλία), εκπροσωπούμενη από τον B. Belchior, δικηγόρο Vila Nova de Gaia, με αντίκλητο στο Λουξεμβούργο τον δικηγόρο J. Schroeder, 6, rue Heine,

προσφεύγουσα,

κατά

Επιτροπής των Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων, εκπροσωπουμένης, όσον αφορά την υπόθεση Τ-194/97, από την A. M. Alves Vieira και τον K. Simonsson και, όσον αφορά την υπόθεση Τ-83/98, από την M. T. F. Figueira και τον M. Simonsson, μέλη της Νομικής Υπηρεσίας, με αντίκλητο στο Λουξεμβούργο τον C. Gómez de la Cruz, μέλος της Νομικής Υπηρεσίας, Centre Wagner, Kirchberg,

καθής,

που έχουν ως αντικείμενο, όσον αφορά την υπόθεση Τ-194/97, αίτημα με το οποίο ζητείται η διαπίστωση παραλείψεως της καθής, στο μέτρο που αυτή παρανόμως

* Γλώσσα διαδικασίας: η πορτογαλική.

αρνήθηκε να αποφανθεί επί της αιτήσεως καταβολής του υπολοίπου χρηματοδοτικών συνδρομών χορηγηθεισών από το Ευρωπαϊκό Κοινωνικό Ταμείο στο πλαίσιο των υποθέσεων 870301 P1 και 870302 P3, και, όσον αφορά την υπόθεση Τ-83/98, αίτημα ακυρώσεως των αποφάσεων C (1998) 47 και C (1998) 48 της Επιτροπής, της 17ης Φεβρουαρίου 1998, περί αναστολής χορηγήσεως των εν λόγω συνδρομών,

ΤΟ ΠΡΩΤΟΔΙΚΕΙΟ
ΤΩΝ ΕΥΡΩΠΑΪΚΩΝ ΚΟΙΝΟΤΗΤΩΝ (τρίτο τμήμα),

συγκείμενο από τους M. Jaeger, πρόεδρο, K. Lenaerts και J. Azizi, δικαστές,

γραμματέας: A. Mair, υπάλληλος διοικήσεως,

έχοντας υπόψη την έγγραφη διαδικασία και κατόπιν της προφορικής διαδικασίας της 8ης Ιουλίου 1999,

εκδίδει την ακόλουθη

Απόφαση

Νομικό πλαίσιο

1 Με το άρθρο 124, πρώτο εδάφιο, της Συνθήκης ΕΚ (νυν άρθρο 147, πρώτο εδάφιο, ΕΚ) έχει ανατεθεί στην Επιτροπή η διοίκηση του Ευρωπαϊκού Κοινωνικού Ταμείου (στο εξής: ΕΚΤ).

2 Σύμφωνα με το άρθρο 1, παράγραφος 2, στοιχείο α, της αποφάσεως 83/516/ΕΟΚ του Συμβουλίου, της 17ης Οκτωβρίου 1983, για την αποστολή του ΕΚΤ (ΕΕ L 289, σ. 38), το εν λόγω ταμείο συμμετέχει στη χρηματοδότηση ενεργειών επαγγελματικής καταρτίσεως και επαγγελματικού προσανατολισμού. Σύμφωνα με το άρθρο 5, παράγραφος 1, της ίδιας αποφάσεως, η συνδρομή του ΕΚΤ ανέρχεται στο 50 % των επιλεξίμων δαπανών χωρίς ωστόσο να υπερβαίνει το ποσό της χρηματικής συνεισφοράς των δημοσίων αρχών του ενδιαφερομένου κράτους μέλους.

3 Το άρθρο 1 του κανονισμού (ΕΟΚ) 2950/83 του Συμβουλίου, της 17ης Οκτωβρίου 1983, για την εφαρμογή της αποφάσεως 83/516, για την αποστολή του ΕΚΤ (ΕΕ L 289, σ. 1), απαριθμεί τις δαπάνες που μπορούν να τύχουν της συνδρομής του ΕΚΤ.

4 Η έγκριση από το ΕΚΤ αιτήσεως χρηματοδοτήσεως συνεπάγεται, κατ' εφαρμογήν του άρθρου 5, παράγραφος 1, του κανονισμού 2950/83, την καταβολή, κατά την ημερομηνία που έχει προβλεφθεί για την έναρξη της επαγγελματικής καταρτίσεως, προκαταβολής ίσης προς το 50 % της συνδρομής. Δυνάμει της παραγράφου 4 του ίδιου άρθρου, οι αιτήσεις για την καταβολή του υπολοίπου περιλαμβάνουν λεπτομερή έκθεση για το περιεχόμενο, τα αποτελέσματα και τις χρηματοδοτικές πτυχές της σχετικής ενέργειας· το ενδιαφερόμενο κράτος μέλος βεβαιώνει το υποστατό και τη λογιστική ακρίβεια των στοιχείων που περιέχουν οι αιτήσεις πληρωμής.

5 Σύμφωνα με το άρθρο 7, παράγραφος 1, του κανονισμού 2950/83, τόσο η Επιτροπή όσο και το ενδιαφερόμενο κράτος μέλος μπορούν να ελέγχουν τη χρησιμοποίηση της συνδρομής. Το άρθρο 7 της αποφάσεως 83/673/ΕΟΚ της Επιτροπής, της 22ας Δεκεμβρίου 1983, για τη διαχείριση του ΕΚΤ (ΕΕ L 377, σ. 1), υποχρεώνει το κράτος μέλος που διενεργεί έρευνα σχετικά με τη χρησιμοποίηση συνδρομής, λόγω εικαζομένων μη συννόμων πράξεων, να ειδοποιεί αμελλητί την Επιτροπή.

6 Τέλος, σύμφωνα με τις διατάξεις του άρθρου 6, παράγραφος 1, του κανονισμού 2950/83, όταν η συνδρομή του ΕΚΤ δεν χρησιμοποιείται σύμφωνα με τους όρους που καθορίζονται από την εγκριτική απόφαση, η Επιτροπή μπορεί να αναστείλει, να μειώσει ή να καταργήσει τη συνδρομή αυτή, αφού δώσει στο ενδιαφερόμενο κράτος μέλος την

ευκαιρία να υποβάλει τις παρατηρήσεις του. Η παράγραφος 2 του άρθρου αυτού ορίζει ότι τα καταβληθέντα ποσά, που δεν χρησιμοποιήθηκαν σύμφωνα με τους όρους που καθορίζονται από την εγκριτική απόφαση, μπορούν να αναζητούνται και ότι το κράτος μέλος υποκαθίσταται στα δικαιώματα της Κοινότητας εφόσον καταβάλει προς αυτή τα ποσά που πρέπει να επιστραφούν από τους οικονομικώς υπεύθυνους της ενέργειας.

Ιστορικό των διαφορών

7 Η καθής ενέκρινε, με αποφάσεις που κοινοποίησε στην προσφεύγουσα το Departamento para os Assuntos do Fundo Social Europeu (υπηρεσία υποθέσεων του Ευρωπαϊκού Κοινωνικού Ταμείου, στο εξής: DAFSE), αντιστοίχως, στις 31 Απριλίου και στις 27 Μαΐου 1987, δύο αιτήσεις για χρηματοδοτική συνδρομή ύψους 11 736 792 πορτογαλικών εσκούδων (PTE) (υπόθεση 870302 P3) και 82 700 897 PTE (υπόθεση 870301 P1), για προγράμματα επαγγελματικής καταρτίσεως.

8 Στις 24 Ιουλίου 1987 η προσφεύγουσα έλαβε προκαταβολή κατ' εφαρμογήν του άρθρου 5, παράγραφος 1, του κανονισμού 2950/83.

9 Στις αρχές του Ιουλίου 1988, δηλαδή μετά το πέρας του προγράμματος επαγγελματικής καταρτίσεως, που πραγματοποιήθηκε μεταξύ 1ης Ιανουαρίου και 31ης Δεκεμβρίου 1987, η προσφεύγουσα υπέβαλε στο DAFSE αιτήσεις καταβολής του υπολοίπου της συνδρομής.

10 Το DAFSE βεβαίωσε, κατ' εφαρμογήν του άρθρου 5, παράγραφος 4, του κανονισμού 2950/83, το υποστατό και τη λογιστική ακρίβεια των στοιχείων που περιείχαν οι αιτήσεις αυτές.

11 Στις 22 Αυγούστου 1988, το DAFSE ζήτησε από την Inspecçao Geral de Finanças (Γενική Επιθεώρηση Οικονομικών, στο εξής: IGF) να προβεί, κατ' εφαρμογήν του άρθρου 7, παράγραφος 1, του κανονισμού 2950/83, σε έλεγχο της αιτήσεως καταβολής του υπολοίπου.

12 Δεδομένου ότι η IGF επισήμανε μη σύννομες πράξεις, το DAFSE πληροφόρησε, με δύο έγγραφα της 24ης Απριλίου 1989, την καθής ότι είχε αναστείλει, κατ' εφαρμογή του άρθρου 7 της αποφάσεως 83/673, την καταβολή του υπολοίπου.

13 Στις 16 Μαΐου 1989, η IGF υπέβαλε την έκθεσή της στην αστυνομία διώξεως του εγκλήματος για ενημέρωση.

14 Στις 30 Ιουλίου 1990, το DAFSE πληροφόρησε την Επιτροπή ότι, υπό την επιφύλαξη των στοιχείων που κοινοποιήθηκαν με τα έγγραφα της 24ης Απριλίου 1989 και κατόπιν των διενεργηθέντων από την IGF ελέγχων, θεωρούσε ότι ορισμένες δαπάνες ήσαν μη επιλέξιμες. Με την ευκαιρία αυτή, η καθής έλαβε γνώση της έρευνας που είχε διενεργήσει η IGF και των συμπερασμάτων της.

15 Με έγγραφα της ίδιας ημερομηνίας, που παρελήφθησαν την επομένη, το DAFSE ζήτησε από την προσφεύγουσα να του επιστρέψει, εντός δέκα ημερών, τις προκαταβολές ύψους 1 535 946 PTE (υπόθεση 870302 P3) και 4 399 475 PTE (υπόθεση 870301 P1) που είχαν καταβληθεί από το ΕΚΤ και ύψους 1 256 683 PTE (υπόθεση 870302 P3) και 3 599 570 PTE (υπόθεση 870301 P1), που είχαν καταβληθεί από το πορτογαλικό Δημόσιο στο πλαίσιο της εθνικής συνεισφοράς.

16 Με έγγραφο της 12ης Μαΐου 1994, η προσφεύγουσα ζήτησε από το DAFSE να την ενημερώσει σχετικά με τους λόγους για τους οποίους η καθής δεν είχε ακόμη λάβει απόφαση επί των υποθέσεων αυτών.

17 Με έγγραφο της 25ης Μαΐου 1994, το DAFSE πληροφόρησε την προσφεύγουσα ότι η Επιτροπή φρονούσε ότι δεν μπορούσε να λάβει απόφαση περί μειώσεως της συνδρομής ή περί μη καταβολής του υπολοίπου όταν, όπως συνέβαινε εν προκειμένω, η ίδια η εθνική αρχή είχε αποφασίσει τη μείωση της συνδρομής.

18 Με έγγραφο της 30ής Μαΐου 1994, η προσφεύγουσα ζήτησε από την καθής να της εξηγήσει για ποιο λόγο δεν είχε λάβει ακόμη τελική απόφαση σχετικά με τις υποθέσεις της.

19 Με έγγραφο της 16ης Ιουνίου 1994, η καθής απάντησε ότι οι πορτογαλικές αρχές την είχαν ειδοποιήσει ότι οι επίμαχες υποθέσεις αποτελούσαν το αντικείμενο έρευνας βάσει του άρθρου 7 της αποφάσεως 83/673, και τούτο λόγω πιθανολογουμένων παρατυπιών.

20 Με προσφυγή της 22ας Ιουλίου 1994, η προσφεύγουσα ζήτησε την ακύρωση αποφάσεως φερομένης ως ληφθείσας από την καθής, που κοινοποιήθηκε με έγγραφα του DAFSE και της Επιτροπής, με ημερομηνίες, αντιστοίχως, 25 Μαΐου και 16 Ιουνίου 1994, σχετικά, αφενός, με απόρριψη αιτήσεως καταβολής του υπολοίπου χρηματοδοτικής συνδρομής χορηγηθείσας από το ΕΚΤ για δύο προγράμματα επαγγελματικής καταρτίσεως και, αφετέρου, μείωση της χρηματοδοτικής αυτής συνδρομής και αναζήτηση των χορηγηθεισών από το ΕΚΤ και το πορτογαλικό Δημόσιο καταβολών.

21 Με την απόφαση της 11ης Ιουλίου 1996, Τ-271/94, Branco κατά Επιτροπής (Συλλογή 1996, σ. II-749), το Πρωτοδικείο κήρυξε την προσφυγή απαράδεκτη για τον λόγο ότι η Επιτροπή δεν είχε αποφανθεί επί της αιτήσεως καταβολής του υπολοίπου.

22 Στις 25 Οκτωβρίου 1996 η καθής ενημερώθηκε σχετικά με την κίνηση ενώπιον του Tribunal de Instrução Criminal da Comarca do Porto ποινικής διαδικασίας για απάτη όσον αφορά τη λήψη επιδοτήσεων και τη χρησιμοποίηση αυτών για σκοπούς διαφορετικούς από τους δηλωθέντες σε σχέση με τις χρηματοδοτούμενες από το ΕΚΤ ενέργειες επαγγελματικής καταρτίσεως.

23 Με έγγραφο της 27ης Φεβρουαρίου 1997, που περιήλθε στην Επιτροπή στις 3 Μαρτίου 1997, η προσφεύγουσα όχλησε την καθής ζητώντας της να λάβει απόφαση επί της αιτήσεως καταβολής του υπολοίπου.

24 Στις 17 Απριλίου 1997, η καθής απέστειλε στο DAFSE, για κάθε μία από τις επίμαχες υποθέσεις, σχέδιο αποφάσεως αναστολής χορηγήσεως της συνδρομής.

25 Στις 5 Μαΐου 1997, η προσφεύγουσα έλαβε, με τη μεσολάβηση του DAFSE, σχετικό αντίγραφο.

26 Στις 19 Μαΐου 1997 το DAFSE έλαβε τις σχετικές με τα σχέδια αυτά παρατηρήσεις της προσφεύγουσας, οι οποίες διασαφηνίστηκαν και διορθώθηκαν με έγγραφο της 21ης Μαΐου 1997 της προσφεύγουσας προς τον οργανισμό αυτό.

27 Με δικόγραφο που κατέθεσε στη Γραμματεία του Πρωτοδικείου στις 30 Ιουνίου 1997, η προσφεύγουσα άσκησε προσφυγή κατά παραλείψεως. Η υπόθεση πρωτοκολλήθηκε με τον αριθμό Τ-194/97.

28 Στις 17 Ιουλίου 1997, το DAFSE πληροφόρησε την Επιτροπή ότι ενέκρινε απολύτως τα σχέδια αποφάσεων περί αναστολής καταβολής της συνδρομής.

29 Την 1η Οκτωβρίου 1997 η καθής προέτεινε, με χωριστό δικόγραφο, ένσταση απαραδέκτου της προσφυγής κατά παραλείψεως, σύμφωνα με το άρθρο 114, παράγραφος 1, του Κανονισμού Διαδικασίας του Πρωτοδικείου. Η προσφεύγουσα κατέθεσε τις παρατηρήσεις της επί της ενστάσεως αυτής στις 19 Νοεμβρίου 1997.

30 Στις 26 Νοεμβρίου 1997 η Επιτροπή έλαβε γνώση της απαγγελθείσας από τις πορτογαλικές δικαστικές αρχές κατηγορίας κατά της προσφεύγουσας.

31 Στις 17 Φεβρουαρίου 1998 η Επιτροπή έλαβε τις επίδικες αποφάσεις περί αναστολής καταβολής της χρηματοδοτικής συνδρομής.

32 Στις 26 Μαΐου 1998 η προσφεύγουσα άσκησε προσφυγή ακυρώσεως κατά των αποφάσεων της 17ης Φεβρουαρίου 1998 σχετικά με αναστολή καταβολής της χρηματοδοτικής συνδρομής. Η υπόθεση πρωτοκολλήθηκε με τον αριθμό Τ-83/98.

33 Με διάταξη της 16ης Ιουλίου 1998, ο πρόεδρος του πέμπτου τμήματος αποφάσισε να εξετάσει την προταθείσα στην υπόθεση Τ-194/97 ένσταση απαραδέκτου με την ουσία της υποθέσεως.

34 Στο πλαίσιο των υποθέσεων Τ-194/97 και Τ-83/98, το Πρωτοδικείο έθεσε γραπτές ερωτήσεις στους διαδίκους οι οποίοι απάντησαν εντός των ταχθεισών προθεσμιών.

35 Κατόπιν εκθέσεως του εισηγητή δικαστή, το Πρωτοδικείο (τρίτο τμήμα) προχώρησε στην προφορική διαδικασία επί κάθε μιας από τις υποθέσεις. Οι διάδικοι ανέπτυξαν προφορικώς τις θέσεις τους και απάντησαν στις τεθείσες από το Πρωτοδικείο ερωτήσεις κατά τις συνεδριάσεις της 8ης Ιουλίου 1999.

36 Κατά τη διάρκεια των συνεδριάσεων αυτών, οι διάδικοι συμφώνησαν στη συνεκδίκαση των δύο υποθέσεων.

Αιτήματα των διαδίκων

37 Στην υπόθεση Τ-194/97, η προσφεύγουσα ζητεί από το Πρωτοδικείο:

— να αναγνωρίσει την παράλειψη της καθής·

— να καταδικάσει την καθής στα δικαστικά έξοδα.

38 Η καθής ζητεί από το Πρωτοδικείο:

— να κηρύξει την προσφυγή απαράδεκτη ή να την απορρίψει ως άνευ αντικειμένου ή, επικουρικώς, ως αβάσιμη·

— να καταδικάσει την προσφεύγουσα στα δικαστικά έξοδα.

39 Η προσφεύγουσα ζητεί την απόρριψη της ενστάσεως απαραδέκτου.

40 Στην υπόθεση Τ-83/98, η προσφεύγουσα ζητεί από το Πρωτοδικείο:

— να ακυρώσει τις αποφάσεις της 17ης Φεβρουαρίου 1998 σχετικά με την αναστολή καταβολής της χρηματοδοτικής συνδρομής·

— να καταδικάσει την καθής στα δικαστικά έξοδα.

41 Η καθής ζητεί από το Πρωτοδικείο:

— να απορρίψει την προσφυγή·

— να καταδικάσει την προσφεύγουσα στα δικαστικά έξοδα.

Επί της προσφυγής κατά παραλείψεως

Επιχειρηματολογία των διαδίκων

42 Η προσφεύγουσα υπογραμμίζει, πρώτον, ότι όχλησε την καθής με έγγραφο της 27ης Φεβρουαρίου 1997 το οποίο παρέλαβε στις 3 Μαρτίου 1997. Ισχυρίζεται ότι

πληροφορήθηκε σχετικά με την ύπαρξη των σχεδίων αποφάσεων περί αναστολής καταβολής της συνδρομής, που είχαν αποσταλεί στο DAFSE στις 17 Απριλίου 1997, μόλις στις 5 Μαΐου 1997, ημερομηνία κατά την οποία είχε εκπνεύσει η προβλεπόμενη στο άρθρο 175, δεύτερο εδάφιο, της Συνθήκης ΕΚ (νυν άρθρο 232, δεύτερο εδάφιο, ΕΚ) προθεσμία των δύο μηνών.

43 Δεύτερον, η προσφεύγουσα υποστηρίζει ότι ούτε τα σχέδια αποφάσεων περί αναστολής, της 17ης Απριλίου 1997, ούτε οι αποφάσεις περί αναστολής, της 17ης Φεβρουαρίου 1998, αποτελούν λήψη θέσεως κατά την έννοια του άρθρου 175 της Συνθήκης, και τούτο εφόσον επιτρέπουν να εξακολουθεί να υφίσταται η παράλειψη. Πράγματι, ενόψει της δεκαετίας σχεδόν που διέρρευσε ύστερα από την αίτηση καταβολής του υπολοίπου και μέχρι τη λήψη των αποφάσεων αυτών, η προσφεύγουσα φρονεί ότι η καθής υποχρεούνταν να έχει λάβει τελική απόφαση, δηλαδή απόφαση είτε περί καταβολής του υπολοίπου είτε περί καταργήσεως της συνδρομής ή περί μειώσεως αυτής.

44 Στην αντίθετη περίπτωση, η καθής θα μπορούσε να αφήσει να διαιωνίζεται η διοικητική διαδικασία και, κατ' αυτόν τον τρόπο, να αναβάλλει επ' αόριστον τη λήψη της τελικής επί της αιτήσεως καταβολής του υπολοίπου αποφάσεως.

45 Ουδεμία επιρροή ασκεί εν προκειμένω η ύπαρξη ποινικής διαδικασίας ενώπιον των πορτογαλικών δικαστηρίων. Κατ' αρχάς, διενεργείται έρευνα κάθε φορά που, κατόπιν λογιστικού ελέγχου, προκύπτουν ενδείξεις περί μη συννόμων πράξεων και η έρευνα αυτή δεν καταλήγει κατ' ανάγκη στην έκδοση ποινικής αποφάσεως. Περαιτέρω, στο πλαίσιο της διαδικασίας αυτής, μνημονεύονται μόνον τα περιλαμβανόμενα στην έκθεση του IGF στοιχεία τα οποία είναι ήδη γνωστά στην καθής. Τέλος, η καθής παραδέχεται ότι έλαβε γνώση της διαδικασίας αυτής μόλις στις 26 Νοεμβρίου 1997, ημερομηνία κατά την οποία υφίστατο ήδη από καιρό η παράλειψη.

46 Η καθής προτείνει ένσταση απαραδέκτου της προσφυγής, υπογραμμίζοντας ότι έχει λάβει θέση, κατά την έννοια του άρθρου 175 της Συνθήκης, απευθύνοντας, στις

17 Απριλίου 1997, στο DAFSE, σχέδια αποφάσεων σχετικά με την αναστολή καταβολής της συνδρομής και λαμβάνοντας, στις 17 Φεβρουαρίου 1998, αποφάσεις περί αναστολής καταβολής της εν λόγω συνδρομής. Οι εν λόγω αποφάσεις δικαιολογούνται από την κίνηση μιας έχουσας σχέση με τις επίμαχες υποθέσεις ποινικής διαδικασίας η οποία εκκρεμεί τώρα ενώπιον του Tribunal de Instrução Criminal da Comarca do Porto (αριθ. 17937/95-OTDPRT-PR) και στο πλαίσιο της οποίας έχει απαγγελθεί κατά της προσφεύγουσας, στις 2 Απριλίου 1997, κατηγορία για απάτη.

Εκτίμηση του Πρωτοδικείου

47 Προκειμένου να ληφθεί απόφαση επί των σχετικών με την ύπαρξη παραλείψεως αιτημάτων, πρέπει να εξεταστεί αν, κατά τον χρόνο της οχλήσεως της Επιτροπής, κατά την έννοια του άρθρου 175 της Συνθήκης, το εν λόγω κοινοτικό όργανο υποχρεούνταν προς ενέργεια.

48 Σύμφωνα με το άρθρο 6, παράγραφος 1, του κανονισμού 2950/83, όταν η συνδρομή του ΕΚΤ δεν χρησιμοποιείται σύμφωνα με τους όρους που καθορίζονται από την εγκριτική απόφαση, η Επιτροπή μπορεί να αναστείλει, να μειώσει ή να καταργήσει τη συνδρομή αυτή.

49 Δεδομένου ότι ο κοινοτικός νομοθέτης κάνει διάκριση μεταξύ των τριών αυτών δυνατοτήτων ενεργείας της Επιτροπής, πρέπει να θεωρηθεί ότι κάθε μία από τις ενέργειες αυτές αφορά συγκεκριμένη περίπτωση. Εφόσον, ναι μεν στην Επιτροπή εναπόκειται να αποφαίνεται επί των αιτήσεων καταβολής του υπολοίπου [απόφαση του Πρωτοδικείου της 13ης Δεκεμβρίου 1995, Τ-85/94 (122), Επιτροπή κατά Branco, Συλλογή 1995, σ. II-2993, σκέψη 23], εντός εύλογης προθεσμίας, πλην όμως δεν της είναι δυνατό να υπολογίσει το ακριβές ποσό των επιλεξίμων δαπανών παρά μόνον αφού λάβει λεπτομερή έκθεση επί της πραγματευθείσας ενεργείας (απόφαση του Πρωτοδικείου της 14ης Ιουλίου 1997, Τ-81/95, Interhotel κατά Επιτροπής, Συλλογή 1997, σ. II-1265, σκέψη 43, και μνημονευομένη σ' αυτήν απόφαση), η απόφαση περί αναστολής πρέπει να λαμβάνεται μόνο στις περιπτώσεις όπου τέτοιος υπολογισμός δεν είναι εισέτι δυνατός.

50 Επομένως, σκοπός της ευχέρειας που έχει η Επιτροπή να αναστείλει μια συνδρομή του ΕΚΤ είναι να καταστεί δυνατό το πάγωμα της καταβολής του υπολοίπου για όσο χρόνο η Επιτροπή έχει σοβαρούς λόγους να υποψιάζεται την ύπαρξη μη συννόμων πράξεων κατά τη χρησιμοποίηση της εν λόγω συνδρομής, ευχέρεια όμως που πρέπει να συνοδεύεται από την υποχρέωσή της να λάβει, εντός ευλόγου προθεσμίας, τελική απόφαση επί της αιτήσεως καταβολής του υπολοίπου, είτε διατάσσοντας την στο ακέραιο καταβολή του υπολοίπου είτε μειώνοντας ή καταργώντας τη συνδρομή αυτή. Μια τέτοια αναστολή επιτρέπει την αποφυγή τυχόν διαδικασίας ανακτήσεως των αδικαιολογήτως καταβληθέντων ποσών. Πράγματι, αν τελικώς αποφασιστεί η κατάργηση της συνδρομής, ενώ έχουν ήδη χορηγηθεί στον δικαιούχο αυτής προκαταβολές, θα πρέπει, κατ' ανάγκην, να κινηθεί η διαδικασία ανακτήσεως των καταβληθέντων ποσών.

51 Εφόσον, αφενός, η Επιτροπή είχε εν προκειμένω σοβαρές αμφιβολίες, κατόπιν της εκθέσεως της IGF, ως προς τη νομιμότητα της χρησιμοποιήσεως της συνδρομής, και, αφετέρου, εκκρεμούσε ενώπιον των πορτογαλικών ποινικών δικαστηρίων, κατά τον χρόνο της οχλήσεως της Επιτροπής, διαδικασία κατά του δικαιούχου της συνδρομής έχουσα σχέση με ορισμένες ενέργειες που είχαν πραγματοποιηθεί στο πλαίσιο των χρηματοδοτουμένων σχεδίων, η Επιτροπή δεν υποχρεούνταν να λάβει τελική απόφαση σχετικά με την αίτηση καταβολής του υπολοίπου αλλά μπορούσε δικαιολογημένως, κατ' εφαρμογήν του άρθρου 6, παράγραφος 1, του κανονισμού 2950/83, να αναστείλει την καταβολή της συνδρομής.

52 Η προσφεύγουσα κάλεσε την Επιτροπή, με έγγραφο τη 27ης Φεβρουαρίου 1997 που παρελήφθη από την Επιτροπή στις 3 Μαρτίου 1997, να εγκρίνει την αίτηση καταβολής του υπολοίπου. Κατόπιν της προσκλήσεως αυτής προς ενέργεια, η καθής απηύθυνε στο DAFSE, στις 17 Απριλίου 1997, σχέδια αποφάσεων περί αναστολής καταβολής της συνδρομής και έλαβε τις αποφάσεις περί αναστολής στις 17 Φεβρουαρίου 1998.

53 Πρέπει να παρατηρηθεί ότι, σύμφωνα με το άρθρο 6, παράγραφος 1, του κανονισμού 2950/83, η Επιτροπή μπορεί να αναστείλει την καταβολή μιας συνδρομής μόνον αφού δώσει στο ενδιαφερόμενο κράτος μέλος την ευκαιρία να υποβάλει τις παρατηρήσεις του. Εξάλλου, το γεγονός ότι, δυνάμει της διατάξεως αυτής, επιβάλλεται να ζητηθεί η γνώμη του οικείου κράτους μέλους πριν η Επιτροπή λάβει απόφαση περί αναστολής, μειώσεως

ή καταργήσεως, τούτο δεν επιτρέπει να συναχθεί η μη εφαρμογή μιας αρχής του κοινοτικού δικαίου τόσο θεμελιώδους όπως αυτή που διασφαλίζει σε κάθε πρόσωπο το δικαίωμα να ακούγονται οι απόψεις του πριν από τη λήψη αποφάσεως δυναμένης να το θίξει (απόφαση του Δικαστηρίου της 24ης Οκτωβρίου 1996, C-32/95 P, Επιτροπή κατά Lisrestal κ.λπ., Συλλογή 1996, σ. I-5373, σκέψη 30). Όμως, μια απόφαση περί αναστολής καταβολής συνδρομής στερεί, τουλάχιστον προσωρινώς, τον ενδιαφερόμενο από την εις το ακέραιο καταβολή της συνδρομής που του είχε αρχικώς παρασχεθεί. Έτσι, το εν λόγω πρόσωπο υφίσταται άμεσα τις οικονομικές συνέπειες μιας βλαπτικής γι' αυτόν αποφάσεως και επιβάλλεται, κατά συνέπεια, να αναγνωριστεί στο πρόσωπο αυτό το δικαίωμα να υποβάλει τις παρατηρήσεις του πριν από τη λήψη μιας αποφάσεως περί αναστολής καταβολής της συνδρομής αυτής.

54 Εξ αυτού έπεται ότι η Επιτροπή οφείλει να λαμβάνει τις αποφάσεις της περί αναστολής μόνο μετά το πέρας διαδικασίας περιλαμβάνουσας διάφορες φάσεις, μία από τις οποίες συνίσταται στην αποστολή σχεδίων αποφάσεως περί αναστολής τόσο στο οικείο κράτος μέλος όσο και στον δικαιούχο της συνδρομής. Μολονότι τέτοια σχέδια, ως ενδιάμεσα μέτρα σκοπός των οποίων είναι η προπαρασκευή αποφάσεων, δεν μπορούν να αποτελέσουν το αντικείμενο προσφυγής ακυρώσεως (βλ. σε διαφορετική αλληλουχία, την απόφαση του Δικαστηρίου της 18ης Μαρτίου 1997, C-282/95 P, Guérin automobiles κατά Επιτροπής, Συλλογή 1997, σ. I-1503, σκέψη 34, και την παρατιθεμένη σ' αυτήν απόφαση), αποτελούν, παρ' όλ' αυτά, λήψεις θέσεως θέτουσες τέρμα στην παράλειψη. Τα σχέδια αυτά διασφαλίζουν τον σεβασμό των δικαιωμάτων άμυνας του δικαιούχου της συνδρομής και του οικείου κράτους μέλους στο πλαίσιο διαδικασίας δυναμένης να απολήξει σε αποφάσεις περί αναστολής καταβολής της συνδρομής, αποφάσεις που είναι δυνατόν να αποτελέσουν οι ίδιες το αντικείμενο προσφυγής ακυρώσεως. Επομένως, με τα σχέδια αυτά, η καθής κατέστησε γνωστή την πρόθεσή της να λάβει αποφάσεις περί αναστολής, εκφράζοντας ταυτόχρονα, εμμέσως, την άρνησή της να εγκρίνει, τουλάχιστον επί του παρόντος, την αίτηση περί καταβολής του υπολοίπου.

55 Προκειμένου να εκτιμηθεί το αν το οχληθέν να ενεργήσει όργανο που έλαβε θέση εντός της τασσομένης με το άρθρο 175, δεύτερο εδάφιο, της Συνθήκης δίμηνης προθεσμίας, πρέπει να εξεταστεί αν η λήψη θέσεως του οργάνου περιήλθε σε γνώση του συντάκτη του εγγράφου οχλήσεως εντός των δύο μηνών μετά την παραλαβή από το όργανο του εν λόγω εγγράφου οχλήσεως. Πράγματι, αυτή η λήψη θέσεως έχει ακριβώς ως αντικείμενο να δοθεί απάντηση στην πρόσκληση προς ενέργεια και να περιέλθει η απάντηση αυτή σε γνώση του προσώπου που απηύθυνε αυτή την πρόσκληση προς ενέργεια. Η εν λόγω

λήψη θέσεως μεταβάλλει τη νομική κατάσταση του προσώπου αυτού στο μέτρο που θέτει τέρμα στην παράλειψη. Όμως, για να μπορεί να προασπίσει τα συμφέροντά του κατά τη διοικητική διαδικασία, ύστερα από τη λήψη θέσεως του οργάνου, το ενδιαφερόμενο πρόσωπο πρέπει να δύναται να λάβει γνώση του περιεχομένου της. Κατά συνέπεια, η παράλειψη τερματίζεται όχι την ημέρα που το όργανο λαμβάνει πράγματι θέση, αλλά κατά την ημερομηνία παραλαβής από τον συντάκτη του εγγράφου οχλήσεως του περιέχοντος τη λήψη θέσεως εγγράφου. Επομένως, αυτή η τελευταία ημερομηνία είναι εκείνη που πρέπει να ληφθεί υπόψη για την εκτίμηση του εάν τηρήθηκε η επιτασσομένη από το άρθρο 175, δεύτερο εδάφιο, της Συνθήκης ΕΚ δίμηνη προθεσμία.

56 Εν προκειμένω, δεδομένου ότι η καθής παρέλαβε στις 3 Μαρτίου 1997 το έγγραφο με το οποίο οχλήθηκε να ενεργήσει, ενώ τα σχέδια αποφάσεων περί αναστολής καταβολής της συνδρομής περιήλθαν στην προσφεύγουσα μόλις στις 5 Μαΐου 1997, δεν τηρήθηκε η επιτασσόμενη από το άρθρο 175, δεύτερο εδάφιο, της Συνθήκης δίμηνη προθεσμία.

57 Ωστόσο, διαπιστώνεται ότι η προσφεύγουσα άσκησε την προσφυγή της κατά παραλείψεως στις 30 Ιουνίου 1997, αφού είχε παραλάβει τα εν λόγω σχέδια αποφάσεων. Δεδομένου ότι τα σχέδια αυτά πρέπει να θεωρηθούν ως λήψεις θέσεως, κατά την έννοια του άρθρου 175 της Συνθήκης (βλ., ανωτέρω, σκέψη 54), η προσφεύγουσα δεν είχε πλέον συμφέρον να ζητήσει τη διαπίστωση παραλείψεως εφόσον αυτή είχε παύσει να υφίσταται. Πράγματι, μια απόφαση του Πρωτοδικείου η οποία, σε μια τέτοια συγκεκριμένη περίπτωση, θα διαπίστωνε την παράλειψη του οργάνου, δεν θα μπορούσε να έχει ως αποτέλεσμα τα μνημονευόμενα στο άρθρο 176, πρώτο εδάφιο, της Συνθήκης (νυν άρθρο 233, πρώτο εδάφιο, ΕΚ) εκτελεστικά μέτρα (βλ., σχετικά με προσφυγή ακυρώσεως, τη διάταξη της 13ης Ιουνίου 1997, T-13/96, TEAM και Kolprojekt κατά Επιτροπής, Συλλογή 1997, σ. II-983, σκέψη 28).

58 Από τα ανωτέρω προκύπτει ότι η προσφυγή κατά παραλείψεως είναι απαράδεκτη (απόφαση του Δικαστηρίου της 1ης Απριλίου 1993, C-25/91, Pesqueras Echebastar κατά Επιτροπής, Συλλογή 1993, σ. I-1719, σκέψεις 11 έως 13).

Επί της προσφυγής ακυρώσεως

59 Η προσφεύγουσα προβάλλει πέντε λόγους ακυρώσεως, αντλούμενους, πρώτον, από παράβαση του κανονισμού 2950/83, δεύτερον, από πλάνη περί την εκτίμηση των πραγματικών περιστατικών, τρίτον, από παραβίαση των αρχών της προστασίας της δικαιολογημένης εμπιστοσύνης και της ασφάλειας δικαίου, τέταρτον, από προσβολή κεκτημένων δικαιωμάτων και, πέμπτον, από παραβίαση της αρχής της αναλογικότητας.

Επί του πρώτου λόγου, που αντλείται από παράβαση του κανονισμού 2950/83

Επιχειρηματολογία των διαδίκων

60 Η προσφεύγουσα επισημαίνει ότι, κατά τον Οκτώβριο του 1988, το DAFSE βεβαίωσε, σύμφωνα με το άρθρο 5, παράγραφος 4, του κανονισμού 2950/83, το υποστατό και τη λογιστική ακρίβεια των περιεχομένων στην αίτησή της περί καταβολής του υπολοίπου στοιχείων. Επομένως, μετά τη διαβίβαση αυτής της βεβαιώσεως στην Επιτροπή, οποιαδήποτε παρέμβαση του ενδιαφερομένου κράτους μέλους, όσον αφορά την αντιμετώπιση της υποθέσεως, στερείται νομικής βάσεως. Πράγματι, η ισχύουσα νομοθεσία και, ειδικότερα, ο κανονισμός 2950/83 δεν προβλέπει τη δυνατότητα για το τελευταίο να προβεί σε «επανεξέταση» του φακέλου και να τροποποιήσει — όπως έπραξε, εν προκειμένω, το DAFSE — τη βεβαίωση.

61 Το οικείο κράτος μέλος οφείλει να εξετάσει, πριν από την έκδοση της πράξεως βεβαιώσεως, αν υφίστανται μη σύννομες ενέργειες. Στην αντίθετη περίπτωση, θα έδιδε ψευδή βεβαίωση. Επιληφθέν της αιτήσεως καταβολής του υπολοίπου, το DAFSE δεν μπορούσε να λάβει παρά μια από τις δύο ακόλουθες αποφάσεις: είτε να καταλήξει στη γνησιότητα των υποβληθέντων στοιχείων και να προβεί στη βεβαίωση αυτών είτε να διαπιστώσει την ανακρίβειά τους και, στην περίπτωση αυτή, να αρνηθεί τη βεβαίωση. Επομένως, βεβαιώνοντας το DAFSE την αίτηση καταβολής του υπολοίπου, ενέκρινε οριστικώς και τα περιεχόμενα στην αίτηση αυτή στοιχεία.

62 Τέλος, η προσφεύγουσα υποστηρίζει ότι η προμνημονευθείσα επανεξέταση πραγματοποιήθηκε από την IGF, μολονότι αυτό ούτε είχε την εξουσία να ελέγχει τις χρηματοδοτούμενες από το ΕΚΤ ενέργειες ούτε ήταν σε θέση, από τεχνική άποψη, να αποφαίνεται επί της εφαρμογής της κοινοτικής νομοθεσίας.

63 Η καθής αμφισβητεί την επιχειρηματολογία της προσφεύγουσας, παραπέμποντας, σχετικώς, στην απόφαση του Πρωτοδικείου της 15ης Σεπτεμβρίου 1998, Τ-142/97, Branco κατά Επιτροπής, Συλλογή 1998, σ. II-3567).

Εκτίμηση του Πρωτοδικείου

64 Στο μέτρο που επιβεβαιώνει το υποστατό και τη λογιστική ακρίβεια των περιεχομένων στις αιτήσεις καταβολής του υπολοίπου στοιχείων, το κράτος μέλος είναι υπεύθυνο έναντι της Επιτροπής για τις βεβαιώσεις που δίδει.

65 Εξάλλου, δυνάμει του άρθρου 2, παράγραφος 2, της αποφάσεως 83/516, τα ενδιαφερόμενα κράτη μέλη εγγυώνται το αίσιο πέρας των χρηματοδοτουμένων από το ΕΚΤ ενεργειών. Εξάλλου, δυνάμει του άρθρου 7, παράγραφος 1, του κανονισμού 2950/83, η Επιτροπή δύναται να προβαίνει σε ελέγχους των αιτήσεων καταβολής του υπολοίπου, «χωρίς αυτό να παραβλάπτει το αντίστοιχο δικαίωμα των κρατών μελών».

66 Επιβάλλεται η διαπίστωση ότι αυτές οι υποχρεώσεις και εξουσίες των κρατών μελών δεν υπόκεινται σε κανένα χρονικό περιορισμό.

67 Κατά συνέπεια, σε περίπτωση όπως η προκείμενη, όπου ένα κράτος μέλος έχει ήδη βεβαιώσει το υποστατό και τη λογιστική ακρίβεια των περιεχομένων στην αίτηση καταβολής του υπολοίπου στοιχείων, το εν λόγω κράτος μπορεί πάντοτε να μεταβάλει

την εκτίμησή του εφόσον κρίνει ότι βρίσκεται ενώπιον μη συννόμων ενεργειών που δεν είχαν αποκαλυφθεί προηγουμένως.

68 Τέλος, τίποτε δεν εμποδίζει μια αρχή, όπως το DAFSE, να προσφύγει σε εξειδικευμένο στον λογιστικό και οικονομικό έλεγχο οργανισμό, όπως η IGF, προκειμένου αυτός να τον βοηθήσει στον έλεγχο του υποστατού και της λογιστικής ακρίβειας των περιεχομένων σε μια αίτηση καταβολής του υπολοίπου στοιχείων.

69 Από τα προεκτεθέντα προκύπτει ότι ο λόγος ακυρώσεως που αντλείται από παράβαση του κανονισμού 2950/83 πρέπει να απορριφθεί (απόφαση του Πρωτοδικείου της 16ης Ιουλίου 1998, Τ-72/97, Proderec κατά Επιτροπής, Συλλογή 1998, σ. II-2847, σκέψεις 61 έως 74, καθώς και προπαρατεθείσα στη σκέψη 63 απόφαση Branco κατά Επιτροπής, σκέψεις 44 έως 50).

Επί του δευτέρου λόγου, που αντλείται από πλάνη εκτιμήσεως των πραγματικών περιστατικών

Επιχειρηματολογία των διαδίκων

70 Η προσφεύγουσα ισχυρίζεται ότι έχει τηρήσει αυστηρώς τις διατάξεις του κανονισμού 2950/83 καθώς και τους όρους χρησιμοποιήσεως της συνδρομής που επιβλήθηκαν από την Επιτροπή με τις εγκριτικές αποφάσεις. Ουδείς λόγος «μειώσεως» της χορηγηθείσας συνδρομής υφίστατο.

71 Η έκθεση της IGF, επί της οποίας στηρίζονται οι επίδικες αποφάσεις, είναι εσφαλμένη και περιορίζεται σε εικασίες σχετικά με τη μη επιλεξιμότητα ορισμένων δαπανών

αφορωσών την ωριαία αμοιβή των εκπαιδευομένων, την ανατεθείσα στην E. B. — Contabilidade e Estudos Económicos Ld.ª υπεργολαβία, τις αποσβέσεις και τον αποτελούντα το αντικείμενο χρηματοδοτικής μισθώσεως μηχανοργανωτικό εξοπλισμό.

72 Σύμφωνα με την καθής, η επιχειρηματολογία της προσφεύγουσας στερείται παντελώς αντικειμένου, εφόσον η Επιτροπή δεν έχει ακόμη λάβει τελειωτική απόφαση, δεδομένου ότι οι επίδικες αποφάσεις αφορούν μόνον την αναστολή καταβολής της συνδρομής. Παρ' όλ' αυτά, η καθής αντικρούει την επιχειρηματολογία της προσφεύγουσας βάσει των περιεχομένων στην έκθεση της IGF στοιχείων.

Εκτίμηση του Πρωτοδικείου

73 Όπως προκύπτει από το άρθρο 6, παράγραφος 1, του κανονισμού 2950/83, η Επιτροπή μπορεί να αναστείλει, να μειώσει ή να καταργήσει μια συνδρομή του ΕΚΤ όταν αυτή δεν χρησιμοποιείται σύμφωνα με τους όρους που έχουν καθοριστεί από την εγκριτική απόφαση.

74 Εξάλλου, από τις δηλώσεις αποδοχής των εγκριτικών αποφάσεων προκύπτει ότι ο δικαιούχος της συνδρομής αναλαμβάνει ρητώς την υποχρέωση να τηρήσει, στο πλαίσιο της χρησιμοποιήσεως της εν λόγω συνδρομής, τις ισχύουσες εθνικές και κοινοτικές διατάξεις.

75 Συναφώς, δεδομένου ότι τόσο το πορτογαλικό όσο και το κοινοτικό δίκαιο εξαρτούν τη χρησιμοποίηση δημοσίων πόρων από την εκπλήρωση της επιταγής της χρηστής δημοσιονομικής διαχειρίσεως, η Επιτροπή μπορεί να αναστείλει, να μειώσει ή να καταργήσει

μια συνδρομή του ΕΚΤ εφόσον αυτή δεν έχει χρησιμοποιηθεί σύμφωνα με την εν λόγω επιταγή (βλ., ανωτέρω, σκέψεις 48 έως 50).

76 Δεδομένου ότι η εφαρμογή του άρθρου 6, παράγραφος 1, του κανονισμού 2950/83 είναι δυνατόν να συνεπάγεται την ανάγκη εκτιμήσεως περιπλόκων πραγματικών και λογιστικών στοιχείων, το όργανο διαθέτει, στο πλαίσιο της εκτιμήσεως αυτής, ευρεία, εν προκειμένω, εξουσία. Ο εκ μέρους του κοινοτικού δικαστή έλεγχος των εκτιμήσεων αυτών πρέπει να περιορίζεται στη διαπίστωση της τηρήσεως των διαδικαστικών κανόνων, του υποστατού των γεγονότων που έχουν ληφθεί υπόψη προκειμένου να γίνει η αμφισβητούμενη επιλογή, της ανυπαρξίας πρόδηλης πλάνης εκτιμήσεως των γεγονότων αυτών ή της ανυπαρξίας καταχρήσεως εξουσίας (προπαρατεθείσα στη σκέψη 63 απόφαση Branco κατά Επιτροπής, σκέψεις 64 έως 67).

77 Δεδομένου ότι, εν προκειμένω, ο έλεγχος νομιμότητας αφορά τις αποφάσεις περί αναστολής καταβολής της συνδρομής, δεν χρειάζεται να εξεταστεί το αν οι περιλαμβανόμενες στην έκθεση της IGF εκτιμήσεις είναι βάσιμες, αλλά το αν η Επιτροπή υπέπεσε σε πρόδηλη πλάνη εκτιμήσεως κρίνοντας ότι υφίσταντο ενδείξεις περί μη συννόμων ενεργειών δικαιολογούσες την εν λόγω αναστολή. Κατά συνέπεια, έστω και αν υποτεθεί ότι ορισμένες από τις περιλαμβανόμενες στην έκθεση της IGF εκτιμήσεις, επί των οποίων στηρίχθηκαν οι επίδικες αποφάσεις, είναι εσφαλμένες, οι εν λόγω αποφάσεις δεν είναι δυνατόν, για αυτόν και μόνον τον λόγο, να πάσχουν από πρόδηλη πλάνη εκτιμήσεως.

78 Η προϋπόθεση σχετικά με την ύπαρξη ενδείξεων περί μη συννόμων ενεργειών, ώστε να δικαιολογείται η αναστολή καταβολής μιας συνδρομής, είναι πρόδηλον ότι πληρούται όταν, όπως συμβαίνει εν προκειμένω, εκκρεμούσε, ενώπιον των ποινικών δικαστηρίων, κατά το χρονικό σημείο της λήψεως των αποφάσεων περί αναστολής, διαδικασία κατά του δικαιούχου της συνδρομής έχουσα σχέση με ορισμένες πραγματοποιηθείσες, στο πλαίσιο των χρηματοδοτουμένων από το ΕΚΤ ενεργειών, συναλλαγές.

79 Επομένως, αυτός ο λόγος ακυρώσεως πρέπει να απορριφθεί.

Επί του τρίτου λόγου, που αντλείται από παραβίαση των αρχών της προστασίας της δικαιολογημένης εμπιστοσύνης και της ασφάλειας δικαίου

Επιχειρηματολογία των διαδίκων

80 Η προσφεύγουσα ισχυρίζεται ότι το DAFSE διαβίβασε την αίτησή της καταβολής του υπολοίπου στην καθής ήδη από τον Οκτώβριο του 1988, ενώ η καθής έλαβε τις επίδικες αποφάσεις μόλις τον Φεβρουάριο του 1998. Αυτή η δεκαετία περίπου της δημιούργησε δικαιολογημένη εμπιστοσύνη ως προς την έγκριση από την Επιτροπή της αιτήσεώς της, όπως αυτή είχε επιβεβαιωθεί από το DAFSE.

81 Η προσφεύγουσα υπογραμμίζει ότι η Επιτροπή οφείλει να λαμβάνει όλες τις αποφάσεις της εντός εύλογης προθεσμίας. Δεν μπορεί να αφήνει να διαιωνίζεται μια διοικητική διαδικασία και, κατ' αυτόν τον τρόπο, να αναβάλλει επ' αόριστον τη λήψη της τελικής αποφάσεως επί της αιτήσεως καταβολής του υπολοίπου, άλλως κάτι τέτοιο συνιστά παραβίαση των αρχών της προστασίας της δικαιολογημένης εμπιστοσύνης και της ασφάλειας δικαίου.

82 Εν προκειμένω, η δεκαετία περίπου που διέρρευσε από τον χρόνο της αιτήσεως καταβολής του υπολοίπου και μέχρι τη λήψη των επιδίκων αποφάσεων είναι υπερβολικά μακρό διάστημα, πράγμα που συνιστά παραβίαση της αρχής της ασφάλειας δικαίου.

83 Κατά την προσφεύγουσα, η καθής υποχρεούνταν να λάβει τελική απόφαση περί καταβολής του υπολοίπου, καταργήσεως ή μειώσεως της συνδρομής αντί να προβεί στην αναστολή αυτής, όπως, πράγματι, συνέβαινε από αρκετά ήδη έτη (βλ., ανωτέρω, σκέψη 43).

84 Η προβαλλόμενη ύπαρξη ποινικής διαδικασίας ενώπιον των πορτογαλικών δικαστηρίων ουδεμία ασκεί εν προκειμένω επιρροή (βλ., ανωτέρω, σκέψη 45). Κατά τα λοιπά, αναφερόμενη στο κατηγορητήριο, αντίγραφο του οποίου περιλαμβάνεται στο παράρτημα 4 του υπομνήματος αντικρούσεως, η καθής παραβιάζει το δικαστικό απόρρητο. Το έγγραφο αυτό πρέπει, κατά την προσφεύγουσα, να αφαιρεθεί από τη δικογραφία.

85 Η καθής ζητεί την απόρριψη αυτού του λόγου ακυρώσεως. Η αναστολή καταβολής της συνδρομής δικαιολογείται από την κίνηση της εκκρεμούς ποινικής διαδικασίας που έχει σχέση με τις επίδικες υποθέσεις (βλ., ανωτέρω, σκέψη 46) και στο πλαίσιο της οποίας η προσφεύγουσα κατηγορήθηκε, στις 2 Απριλίου 1997, για απάτη.

86 Η καθής προσθέτει ότι, έστω και αν υποτεθεί ότι η βεβαίωση του DAFSE δημιούργησε στην προσφεύγουσα τη δικαιολογημένη εμπιστοσύνη ότι θα της καταβαλλόταν το υπόλοιπο, οι επίδικες αποφάσεις δεν τη στερούν του δικαιώματος αυτού εφόσον με αυτές απλώς αναστέλλεται η καταβολή της συνδρομής.

Εκτίμηση του Πρωτοδικείου

87 Η αναστολή μιας αρχικώς χορηγηθείσας χρηματοδοτικής συνδρομής ουδόλως προδικάζει την τελική απόφαση που η Επιτροπή θα λάβει σχετικά με την καταβολή του υπολοίπου. Επομένως, η απόφαση περί αναστολής δεν στερεί τον δικαιούχο της συνδρομής του δικαιώματος να εισπράξει ολόκληρο το ποσό του υπολοίπου, σύμφωνα με την αίτησή του, σε περίπτωση που αποδειχθεί ότι η συνδρομή πράγματι χρησιμοποιήθηκε σύμφωνα με τους επιβληθέντες με την εγκριτική απόφαση όρους.

88 Κατά συνέπεια, οι επίδικες αποφάσεις δεν είναι δυνατό να συνιστούν παραβίαση της προστασίας της δικαιολογημένης εμπιστοσύνης.

89 Η προσφεύγουσα προβάλλει επίσης παραβίαση της αρχής της ασφάλειας δικαίου, και τούτο λόγω παρελεύσεως μιας εύλογης για τη λήψη των επιδίκων αποφάσεων προθεσμίας. Το εύλογο της εν λόγω προθεσμίας πρέπει να εκτιμηθεί, εν προκειμένω, βάσει του χρόνου που διέρρευσε μεταξύ της εκδόσεως της προπαρατεθείσας στη σκέψη 49 αποφάσεως Επιτροπή κατά Branco, σκέψη 23, και της λήψεως, στις 17 Φεβρουαρίου 1998, των επιδίκων αποφάσεων. Πράγματι, με την απόφασή του της 13ης Δεκεμβρίου 1995, το Πρωτοδικείο σαφώς δέχθηκε ότι η Επιτροπή είναι αυτή που αποφαίνεται επί των αιτήσεων καταβολής του υπολοίπου και ότι η Επιτροπή — και μόνον αυτή — διαθέτει την εξουσία μειώσεως, σύμφωνα με το άρθρο 6, παράγραφος 1, του κανονισμού 2950/83, των χρηματοδοτικών συνδρομών του ΕΚΤ. Μετά την ημερομηνία αυτή, η Επιτροπή δεν μπορούσε να αγνοεί ότι σ' αυτήν εναπέκειτο να αποφανθεί, σύμφωνα με την αποκλειστική αρμοδιότητα που διαθέτει, επί των αιτήσεων καταβολής του υπολοίπου που της είχαν υποβληθεί, είτε αποφασίζοντας την εις το ακέραιο καταβολή του εν λόγω υπολοίπου είτε λαμβάνοντας αποφάσεις περί αναστολής, μειώσεως ή καταργήσεως της συνδρομής.

90 Ενόψει της υπάρξεως ενδείξεων περί μη συννόμων ενεργειών κατά τη χρησιμοποίηση της χορηγηθείσας συνδρομής καθώς και του γεγονότος ότι η Επιτροπή δεν διέθετε επαρκή στοιχεία για να υπολογίσει το ακριβές ποσό των επιλεξίμων, κατά τις 13 Δεκεμβρίου 1995, δαπανών, η τελευταία ηδύνατο και όφειλε να ετοιμάσει ταχέως τα σχέδια αποφάσεων περί αναστολής καταβολής της συνδρομής. Όμως, η καθής απέστειλε τέτοια σχέδια στο DAFSE μόλις στις 17 Απριλίου 1997, και τούτο μολονότι η εκπόνησή τους δεν απαιτούσε ούτε σημαντική εργασία ούτε μακρά διαδικασία. Κατά συνέπεια, το άνω των 16 μηνών διάστημα που διέρρευσε μεταξύ της εκδόσεως της προπαρατεθείσας αποφάσεως της 13ης Δεκεμβρίου 1997 και της αποστολής αυτών των σχεδίων είναι υπερβολικά μακρό.

91 Μολονότι η παρέλευση εύλογης προθεσμίας είναι δυνατόν, υπό ορισμένες περιστάσεις, να συνεπάγεται την ακύρωση μιας αποφάσεως, δεν συμβαίνει το ίδιο στην περίπτωση προσφυγής ακυρώσεως στρεφομένης κατά των αποφάσεων περί αναστολής καταβολής μιας συνδρομής. Πράγματι, αν οι αποφάσεις αυτές ακυρώνονταν απλώς και μόνο λόγω της εκπρόθεσμης λήψεώς τους, η καθής δεν θα μπορούσε, λόγω του ότι εξακολουθεί να

μη διαθέτει στοιχεία που να της επιτρέπουν να υπολογίσει τις επιλέξιμες δαπάνες, παρά μόνο να λάβει, κατ' εφαρμογήν του άρθρου 176 της Συνθήκης, νέες αποφάσεις περί αναστολής καταβολής της συνδρομής. Υπό τις περιστάσεις αυτές, μια ακυρωτική απόφαση θα στερούνταν πάσης χρησιμότητας. Επομένως, οι επίδικες αποφάσεις δεν πρέπει να ακυρωθούν, λόγω παραβιάσεως της αρχής της ασφάλειας δικαίου, εξαιτίας της παρελεύσεως εύλογης για τη λήψη τους προθεσμίας.

Επί του τετάρτου λόγου, που αντλείται από την προσβολή κεκτημένων δικαιωμάτων

Επιχειρηματολογία των διαδίκων

92 Αναφερόμενη στις προτάσεις του γενικού εισαγγελέα Darmon, στο πλαίσιο της αποφάσεως του Δικαστηρίου της 7ης Μαΐου 1991, C-291/89, Interhotel κατά Επιτροπής (Συλλογή 1991, σ. I-2257), η προσφεύγουσα υποστηρίζει ότι οι εγκριτικές των αιτήσεων καταβολής συνδρομής αποφάσεις δημιούργησαν υπέρ αυτής δικαιώματα και, ειδικότερα, το δικαίωμα να απαιτήσει την εις το ακέραιο καταβολή της συνδρομής.

93 Η καθής αμφισβητεί την επιχειρηματολογία της προσφεύγουσας, παραπέμποντας στην προπαρατεθείσα, στη σκέψη 63, απόφαση Branco κατά Επιτροπής (σκέψεις 97 και 105 έως 107).

Εκτίμηση του Πρωτοδικείου

94 Μολονότι είναι αληθές ότι μια εγκριτική απόφαση δημιουργεί υπέρ του δικαιούχου συνδρομής του ΕΚΤ το δικαίωμα να απαιτήσει την καταβολή της, τούτο συμβαίνει μόνον εφόσον η συνδρομή χρησιμοποιήθηκε σύμφωνα με τους καθορισμένους, με τις εγκριτικές αποφάσεις, όρους.

95 Όσον αφορά την υπό κρίση περίπτωση, υφίστανται σοβαρές ενδείξεις περί μη συννόμων ενεργειών, σύμφωνα με τις οποίες η προσφεύγουσα δεν τήρησε αυτούς τους όρους πράγμα που δικαιολογεί την αναστολή καταβολής της συνδρομής.

96 Δεδομένου ότι οι αποφάσεις περί αναστολής ουδόλως προδικάζουν την τελική απόφαση της καθής επί της αιτήσεως καταβολής του υπολοίπου, οι εν λόγω αποφάσεις δεν στερούν την προσφεύγουσα του δικαιώματος να εισπράξει, σύμφωνα με την αίτησή της, ολόκληρο το ποσό του υπολοίπου, εφόσον, βεβαίως, αποδειχθεί ότι η συνδρομή χρησιμοποιήθηκε απολύτως σύμφωνα με τους επιβληθέντες με τις εγκριτικές αποφάσεις όρους.

97 Επομένως, ο λόγος ακυρώσεως που αντλείται από την προσβολή κεκτημένων δικαιωμάτων πρέπει να απορριφθεί.

Επί του πέμπτου λόγου, που αντλείται από την παραβίαση της αρχής της αναλογικότητας

Επιχειρηματολογία των διαδίκων

98 Σύμφωνα με την προσφεύγουσα, η καθής παραβίασε την αρχή της αναλογικότητας διότι δεν τήρησε τη δέσμευσή της να καταβάλει, σε εκτέλεση των εγκριτικών αποφάσεων, τις δαπάνες στις οποίες είχε υποβληθεί η προσφεύγουσα στο πλαίσιο των πραγματοποιηθεισών ενεργειών επαγγελματικής καταρτίσεως.

99 Η καθής αντιτάσσει ότι, ενόψει, αφενός, των αμφιβολιών που είχαν εκφράσει, ήδη από το 1989, οι πορτογαλικές αρχές σχετικά με τη νομιμότητα ορισμένων συναλλαγών τις οποίες είχε πραγματοποιήσει η προσφεύγουσα στο πλαίσιο των εν λόγω ενεργειών και, αφετέρου, της εκκρεμούς ποινικής διαδικασίας, οποιαδήποτε άλλη, εκτός της αναστολής, απόφαση θα ήταν πρόωρη.

Εκτίμηση του Πρωτοδικείου

100 Όσον αφορά την υπό κρίση περίπτωση, η αποφασισθείσα από την Επιτροπή αναστολή έχει άμεση σχέση με τις σοβαρές ενδείξεις για τις μη σύννομες ενέργειες που οι πορτογαλικές αρχές, ήδη από το 1989, της επισήμαναν και ουδόλως προδικάζει την τελική απόφαση που θα ληφθεί επί της αιτήσεως περί καταβολής του υπολοίπου.

101 Επομένως, η αναστολή αυτή είναι σύμφωνη προς την αρχή της αναλογικότητας.

102 Επομένως, ο λόγος που αντλείται από παραβίαση της αρχής της αναλογικότητας πρέπει να απορριφθεί.

103 Εξ όλων των ανωτέρω προκύπτει ότι η προσφυγή ακυρώσεως πρέπει να απορριφθεί στο σύνολό της.

Επί των δικαστικών εξόδων

104 Σύμφωνα με το άρθρο 87, παράγραφος 2, του Κανονισμού Διαδικασίας, ο ηττηθείς διάδικος καταδικάζεται στα δικαστικά έξοδα, εφόσον υπήρξε σχετικό αίτημα του νικήσαντος διαδίκου. Εν προκειμένω, η μεν προσφεύγουσα ηττήθηκε, η δε καθής έχει ζητήσει την καταδίκη της στα δικαστικά έξοδα.

105 Ωστόσο, το Πρωτοδικείο εκτιμά ότι πρέπει να ληφθούν υπόψη, για τον διακανονισμό των δικαστικών εξόδων, ορισμένες λεπτομέρειες της διαδικασίας που είχε ως κατάληξη τη λήψη των επιδίκων αποφάσεων, όπως αυτές έχουν ανωτέρω περιγραφεί, ιδίως στις σκέψεις 56 και 91, λεπτομέρειες οι οποίες οδήγησαν την προσφεύγουσα σε μια κατάσταση αβεβαιότητας ως προς την καταβολή της χρηματοδοτικής συνδρομής που της είχε παρασχεθεί. Υπό τέτοιες περιστάσεις, δεν μπορεί να προσαφθεί μομφή στην προσφεύγουσα διότι προσέφυγε στο Πρωτοδικείο προκειμένου αυτό να εκτιμήσει τις ενέργειες της Επιτροπής και να αντλήσει τις εξ αυτών συνέπειες. Επομένως, επιβάλλεται η διαπίστωση ότι οι ενέργειες αυτές συνετέλεσαν στη γένεση της διαφοράς.

106 Το άρθρο 87, παράγραφος 3, πρώτο και δεύτερο εδάφιο, του Κανονισμού Διαδικασίας ορίζει ότι το Πρωτοδικείο μπορεί να καταδικάσει ακόμη και τον νικήσαντα διάδικο στην καταβολή των εξόδων στα οποία αναγκάστηκε να υποβληθεί ο αντίδικός του αν κρίνει ότι τα έξοδα αυτά προκλήθηκαν εξ αιτίας δικών του ενεργειών (προπαρατεθείσα στη σκέψη 49 απόφαση Interhotel κατά Επιτροπής, σκέψη 82).

107 Κατά συνέπεια, η καθής πρέπει να καταδικαστεί στην καταβολή, εκτός των δικών της εξόδων, και του 10 % των εξόδων της προσφεύγουσας.

Για τους λόγους αυτούς,

ΤΟ ΠΡΩΤΟΔΙΚΕΙΟ (τρίτο τμήμα)

αποφασίζει:

1) **Συνεκδικάζει, προς έκδοση κοινής αποφάσεως, τις υποθέσεις Τ-194/97 και Τ-83/98.**

2) Κηρύσσει την προσφυγή κατά παραλείψεως στην υπόθεση Τ-194/97 απαράδεκτη.

3) Απορρίπτει την προσφυγή ακυρώσεως στην υπόθεση Τ-83/98.

4) Η καθής φέρει, εκτός των δικών της εξόδων, και το 10 % των εξόδων της προσφεύγουσας.

Jaeger Lenaerts Azizi

Δημοσιεύθηκε σε δημόσια συνεδρίαση στο Λουξεμβούργο στις 27 Ιανουαρίου 2000.

Ο Γραμματέας

H. Jung

Ο Πρόεδρος

K. Lenaerts